

(המשך מעמוד 15)

המרכזיים באותה תקופה היה קצין בכיר מהמדרג המרכזי בממשלת ירושלים. גם הוא פרש בסופו של דבר, אחרי שהבין שלמעשה כהנא רק מברבר.

פארנויה בכיפה

דיברי קלצינסקי, כהנא אוהב כסף, והשטרות הירקוקים משח קים אצלו תפקיד נכבד. בתקופתי הוא קיבל בדואר כמה צ'קים מתורמים אמריקאיים. לא סכומים משמעותיים. היו לו כמה יהודים בארץ שתרמו לו, אבל בדרך-כלל הוא היה יוצא לארצות הברית, כדי לאסוף שם את התרומות לאירגון.

הוא קמץ קיצוני. הוא שולט בכספי התנועה, ואיש מלבדו לא יורע

מאנשיו להקפיד על תרי"ג מיצוות. לאטילאט התברר לו, שכהנא שואב את כל אמונתו וכוחו הנפשי מהתורה. הוא טען באוזניי שהוא ממשכסם של הנביאים, ושאלוהים שלח אותו להציל את עמ"י ישראל. הוטלה עליו שליחות, ולכן רק הוא צודק, הוא האוטוריטה, והוא יודע מה טוב ומה רע, מה צריך לעשות ומתי.

לדבריו, כהנא אינו מסוגל לסבוג כל התנגדות ועירעור על דבריו. הוא פוסק אחרון ויחיד. כשימשהו היה מעיר משהו שונה, כהנא היה מבט בו בעיניים וזעמות, עד שהפעיל היה חוזר בו ומבקש סליחה על רברר-השטות שאמר.

כל מה שהוא אמר, התקבל בדרך-כלל כתורה מסיני. השומעים היו פוערים את עיניהם ובולעים הכל, אומר קלצינסקי. כהנא מברכה להשתמש בביטויים

קרובות לשם התבודדות. אם לא היה יוצא להריירושלים, הוא היה מסתגר בחורו שלו כמטה כך שעות על גבי שעות.

ככל שקלצינסקי הכיר יותר את הרב, הוא החל מבחין בהתנהגותו המוזרה. היינו מדברים ואז הוא היה נכנס פיתאום לאסטטזה. הוא היה רועד בכל הגוף, מנמנמץ בעיניים כל הזמן, פיו היה זו במהירות, הוא נראה כמו קפיץ שמאיים להשתחרר בכל רגע. באותם רגעים חשבתי שמולי יושב משוגע שצריך לאשפו אותו. הוא היה קופץ מנושא לנושא, לא נותן לשני לדבר, מוציא מפיו דברים מחרירים ומניף ידיו כל הזמן, כאילו שהוא נואם בכיכר.

התנהגותו של כהנא ודבריו המבהילים יצרו אצל קלצינסקי תחושה כבדה. "ראיתי שהאיש משוגע והתחלתי להתרחק ממנו."

לעיתים כתובות הם ניהלו שיחות איריאולוגיות על מהות כך ועל הפעולות שהיא צריכה לעשות.

בסיומה של אחת מהשיחות האלה יצא קלצינסקי את משרדו כך ולא שב אליהם מאז.

הוא זוכר כל מילה שנאמרה בה והוא משחזר אותה.

"התחלנו לדבר על ערכים. הוא אמר שלא מספיק לגרש אותם. צריך להסל אותם. האירגון שלו יעשה את זה ויחלס אותם אחד-אחד פיסית. צחקתי ואמרתי לו, שהוא לא מסוגל להיכנס לשכם מבלי להודיע על כך מראש לצ"ל, כדי שישלחו לשם שתי פלוגות שישמרו עליו. זה הרגיו אותו עוד יותר. מייד אחרי זה הוא קפץ לעניין הרביעי, ואמר שהאירגון שלו יחרס את המיסגרים. בלב ידעתי שהשתולים מעבר לקיר כבר מדווחים על מה שהוא צורה.

ואז הוא הגיע ליהודים השמאלנים. לדבריו, צריך וחובה להרוג אותם, כי הם כופרים. שאלתי אותו בתמימות איזה בית-מישפט יפסוק להם מוות, והוא ענה לי שאין צורך בבית-מישפט. הוא יחליט והאירגון יוציא את החלטתו לפועל.

"צחקתי. הרי הוא לא היה מסוגל לתכנן הפגנה, חוץ מזה שהוא פטפטן ולא יודע לשמור סוד. אבל דבריו הפחידו אותי. אני אומנם איש מיין קיצוני-לאומי, אבל אני לא מסוגל להעלות על דעתי שיהודי יהרוג יהודי. אמרתי לו שאין לו סמכות מוסרית לעשות את זה, ושהוא מזכיר לי מישטר טוטליטרי שממנו באתי, בפולין. הוא לא ענה והמשיך.

"הוא טען שצריך להפעיל טירור נגד עיתונאים ואף להוציאם להורג, ויש ארבעה אנשים צריך להוציא אותם להסל אותם ראשונים. אלה הם מאיר וילנר, אורי אבנרי, יוסי שריד ושלומית אלוני. שאלתי אותו: איפה הגבול? מי ערב לי שמחר לא תחליט להוציא אותי להורג, אולי תחליט להרוג גם את מנחם בגין?

כאן הוא קפץ ואמר לי בגין, הבוגד הזה! משה השיחא הכחש לתלות אותה בכיכר מלכ"י-ישראל!

באן כבר לא התאפקתי. אני מכיר את בגין משנות ה-50. הוא יהודי יקר ואיש אמין. והאפס הזה כך מדבר עלינו צעקתי על כהנא שהוא מוכיח לי את האיריאולוגיה הנאצית, ואני לא מוכן לשבת איתו בחדר אחד.

בכל משך השיחה כהנא לא שם לב למה שאמרתי. כך זה היה בדרך כלל. אחרי שאמר מה שאמר על בגין, וזה היה בזמן ההסכמים עם מצרים, הוא חזר לערכים, ואמר שמי ששוכבים עם יהודיות צריך להרוג אותם. ולפני כן להתעלל בהם עד שימותו. ליהודיות לא היה לו עונש מוגדר. פעם הציע להרוג גם אותן. כעבור רגע הציע לגלח להן את הראש.

אחרי השיחה הזאת לא שבתי לראות אותו. אז הוא נראה לי מטורף לא מוזק, שאין מאחוריו שום כוח של ממש. היום, כשהוא בכנסת, אני נחרד. אם יושיבו אותו מול פסיכיאטרים, אין לי ספק שהוא יאושפז בצו, אחרי שהם יקבעו שהוא מטורף קליני. אני אומר כפה מלא: הוא נאצי וחייבים לעצור אותו!"

בן-ציון ציטרין

פיהרר כחול-לבן

(המשך מעמוד 15)

בכירתה גם כאן, בתלאיכבי. שכונת שפירא ממוקמת בדרום העיר, והיא אחת הקורבנות של הסרטן הערבי המתפשט. כמו רבות אחרות, הפכה השכונה מוקד משיכה חשוב לערבים המתגוררים ביפו ובאזורים אחרים.

"מומן שילטונו של בנין החלו נוהרים לשכונה ערבים בקצב מסחרר שלא היה כמותו, כאשר כל בית הניתן להשכרה מושכר, ובתים סגורים (בתים שפנו מבעליהם והם נבעלות ממשל" תית) נפרצים והופכים לאחוזת הקבר עה של שורדים ערביים (... שמעתי שמועות מפי תושבי השכונה כי בנות יהודיות רבות מבלות בחדרם של חבורות ערבים. המצב הגיע עד ליד כשרבות מן הבנות חוששות להינתק מן הערבים מפחד. ארונים, המש' לייטס עליהן. אהבה' עליידי טירור ואיומים..."

אין ספק שבסינגנון זה אין חידוש. תעמולה גזענית בנוסח זה היא שהביאה לעליית היטלר לשלטון. שנתיים אחרי שתפס היטלר את השלטון, ב-15 בינואר 1935, אישר הרייכסטג הגרמני את החוק להגנת הדם הגרמני וה' כבוד הגרמני, שבו נאמר בין השאר: "חדור הכרה שהדם הגרמני הוא תנאי מוקדם להמשך קיומו של העם הגרמני, חדרו רצון בלתי-נכנע להב' טיח את האומה הגרמנית לעולם. החליט הרייכסטג פה אחד על החוק הבא המתפרסם בזה:

(1) נישואין בין יהודים לבין נתיני המדינה כעלי דם גרמני או כעלי דם קרוב לו — אסורים. נישואים שנערכו בניגוד לחוק בטלים, גם אם נערכו בחו"ל, לשם עקיפת חוק זה.

(2) יחסים מחוץ לנישואין בין יהודים לבין נתיני המדינה כעלי דם גרמני או דם קרוב לו — אסורים." גירסתו של מאיר כהנא לחוק, מיהו "יהודי" וזה כמעט לחלוטין לחוקר הגזע ההיטלראיים משנת 1935.

יותר מאחוז מכלל הבוחרים ביש' ראל קידמו בשימחה את הצהרותיו של כהנא, שהמשיך לשכלל את השקפת עולמו הגזענית, כמו בדברים שזוטטו מפיו ביומן האנגלי גרוזלם פוסט: "ערבים מסתובבים בעם היהודי וכובשים את ליבן, כיסן וכבודן של הצעירות היהודיות. התופעה גוברת מדי שנה, ומרהים הוא מיספר הערבים החיים עם היהודיות. מצד אחד — הספרדיות הממושבים או משכונות המצוקה, ומצד שני — האשכנזיות, בעיקר במישפחות המעמדה-בינוני או הגבוה, כולן נופלות קורבן לסטורנט הערבי שונא ישראל, היודע שהורד הטובה ביותר לזין את המדינה היא לזין יהודיה ולפרסם זאת בכל צורה שרשק אפשר."

בעת שהותו של מאיר כהנא בכלא רמלה הוא חיבר עוד נספח למיין קאמף שלו, תחת הכותרת ארבעים שנה, בחוברת זו הוא ממשיך ומטיף באותו הסינגנון:

הסתה ישירה זו, המנוגדת לכל סדר אפשרי במדינה דמוקרטית, איפיינה את אספות-הבחירות של מאיר כהנא בחודשים האחרונים (ראה מיסגרת: אדולף כהנא בכיכרות).

כנסת ה-11, אמר כהנא: "האליה הזה הוא יציאת מצרים. מהיום אנחנו עם יהודי במדינה יהודית (... בכנסת הבאה נזכה בשמונה מנדטים..." וכעוד מעריצים נושאים אותו על כפיים, הוא המשיך ואמר: "הדבר הראשון שנעשה בכנסת יהיה לשבת עם שמיר ולדרוש ממנו לתקן את חוק מיהו יהודי, ואת שיחורו עצור המחחרת (... נשכ עם כולם, נדרוש מהם להגיע לכנסת ועכשיו הנפוך אותה לבית-כנסת..."

אחד מעוזריו של מאיר כהנא המשיך את בשורתו ואמר: "תתחיל תקופה קשה לערבים בארץ-ישראל. נעמיד בפניהם את הברירה — לעזוב את הארץ או שנעזור להם לעזוב את הארץ."

מאיר כהנא זרע רוח רעה בפולר-טיקה הישראלית, ועכשיו הכנסת קוצ'רת סופה, העשויה לחסל את הדמר קרטיה הישראלית. **דן עזמור**

הזינוע

(המשך מעמוד 45)

את הגוריה באהבה רבה ואף שרים לכבוד האחים הגדולים את השיר את קור-אור לי בשפתם.

רוגמאות לאבסורד אינן חסרות: סרט הסברה על הצבא האמריקאי, שבו חיילים אמיצים מוקיעים אינטלקט טואלית ממושקפת המטיפה לשלום, לא היה מבייש את הרב כהנא. סרט תעמולה אחר, שבו מחוק כומר צבאי את ידי החיילים המשתתפים בניסוי גרעיני, הוא ציני במיוחד, כאשר יודעים כמה מקרים של מחלות, קרינה ונזקים פיסיים, נגרמו לאותם החיילים שאכן נטלו חלק בניסויים אלה. אשר לתמונה שבה חיילים בחגור מלא צועדים בגאון אל תוך מוקד ההפצצה, לפי מיטב המסורת של סירטי הפלישה לגרמאנדיה, זה כבר טירוף מוחלט וחסר הגיון לחלוטין.

אם מדובר בקרינה, עולה שוב דמותו של קובריק, כאשר רואים כיצד זוכה העם האמריקאי להסבר מפורט וצריך להרגיע אותו: "הכל מדברים על הקרינה, אבל לא צריך לדאוג. זה מהווה רק 15 אחוז מן הסכנה של ההפצצה, למות ש-85 אחוז מן האנשים רואגים להם בראש וראשונה." איך אמר הגנרל אצל קובריק: "מה זה כבר כמה עשרות מיליוני קרבנות בתוך החישוב הכללי של המילחמה?"

בכלל, הפצצה אינה דבר גורא כל כך. אם יודעים להתגונן נגדה, אומרים לך הסרטים הללו בקור רוח מוחלט. יש פצצה, למד לתפוס מחסה, להסתתר במקום הנכון, להתגלגל היטב מתחת לשולחן או למיטה. מיקלט נכון עשוי להיות פתרון יעיל במצב חירום, ועל כן קבלנים ורזיונים מוכרים בתים בזכות המיקלטים שיש בהם. בלי היסטריה בבקשה. צריך להתרגל לעובדה שזה יישמש את האזרח, ביום מן הימים, ולכן גם התקנת פריסקופ כדי להציץ בעולם שמבחוץ. מבלי להסתכן בהקרנה ישירה. זה רעיון טוב. אשר לאספקטים המוסריים, נמצא גם כומר שמסביר כי אי-אפשר יהיה להאשים מישהו אחר לא תקלות במיקלטה גר או עובראירתי. כי הרי המיקלט מרחב מוגבל הוא, ומיועד בראש וראשונה לבני המישפחה.

וכל זה הופיע בסרטים תעודיים, כאשר המישפחה האמריקאית הממוצעת, זו שיושבת ליד מקלט-החירוי או הטלוויזיה, ומאזינה ברצינות רבה, נראית כמו פארווריה מגוחכת של עצמה.

מה שחסר לתמונה, אלה הם השירים שחברו באותה התקופה, אותן בלדות או שירי רוק אשר קיבלו את עצם קיומה של שואה גרעינית כעובדה מוגמרת, קיבלו אותה בחיוך מבורח אפילו, כאשר לא מיהו להצביע על סכנות חמורות יותר שאורכות לפתחו של אדם, ואינן זוכות לתשומת-לב שעה שהכל חושבים רק על הפצצה. "הכל חושבים עליה ואיש אינו נותן רעו על יוסדה", אומר אחד השירים שמלווים את הסרט.

ביעילות ובקצב אופייני לקולנוע האמריקאי, הרכיבה שלישיית הקולנוענים הצעירים (בני 34-29) את כל החומר הזה ביחד, ואין ספק שהם צודקים, אין צורך בשום מילת הסבר. החומר מדבר בזכות עצמו. לא רק בנשיא המוצהר, כלומר סכנות מילחמה גרעינית, אלא גם בנושאים רבים אחרים, כמו לדוגמה שטיפת-מוח מרוכות של הציבור דרך אמצעי-התיקשורת השונים, יצירת אווירה מתאימה עליידי עיוות אינפורמציה ופריטה על הנקורה החשובה ביותר לכל אדם, בטחונות ונחיותו הפרטית מאוד.

אכן, כך נדמה, כל עוד יכול אדם לדאוג לעצמו וליקרי, שיהיה להם טוב ונוח, מה איכפת לו מה קורה שם בחוץ, לכל הפוחים והלא-זהירים? גישה זו עברה באמריקה של שנות ה-50, היא עוברת גם באמריקה של היום.

גיבור לאומי מאיר כהנא הוטס במיוחד מארצות-הברית. על חשבון צה"ל. כדי לשכנע את חסידיו שהתבצרו בבונקר בימית. למנותו. משהצליח במשימתו הפך כמעט גיבור לאומי.

תנ"כים. הוא רוצה — ומרגיש זאת כל הזמן — במדינה יהודית רתית, על-פי חוקי תנ"ך מחמירים. יש אצלו יהודים ולא-יהודים, שהם פחות מתאימים. אני מייד נזכרת בדוגמה הגרמנית והתחלחלתי. שאלתי את עצמי, אם אבי הגוי הציל יהודים בפולין ואני התגייסתי כדי לשמוע בישראל ציטר טים ממני קאמף של אדולף היטלר, מספר הצייר בהתרגשות.

בתחילת עבודתם המשותפת ניסה קלצינסקי לארגן את מנגנון התנועה. במישרידי ישנה כרסנת גרולה, רובה של אנשים שאין להם כל קשר לכך. כל אחד שבא לשמוע שם את הרב בהרצאותיו השבועיות, היה מצולם בכניסה על רקע סמל כך ותמונתו היתה מוצמדת לכרטיס החבר שלו. הם אפילו הדפיסו בזמנו אלפי פינקסי-חבר, אבל בסוף לא חילקו אותם.

כהנא לא דיבר על מדים אחרים לתנועה. הוא הסתפק במדים של כיפה ושטריימל, אומר קלצינסקי בחיוך. במישרד יש מחסן-נשק. חברים מהתחלחלות, המחזיקים נשק צה"לי כחוק, היו מאכסנים אצלו את הנשק כשהיו באים לירושלים. לאיש לא היה פיקוח על הנעשה בארון. איש לא ידע אם באמת זהו נשק צה"לי כשר ולא גנוב, ומי משתמש בו ומתי.

כהנא עצמו היה נעלם לעיתים

מה נעשה בכסף. לפעילים הקרובים הוא משלם שכר ועום. לכהנא דירה בקריית-ארבע, אך הוא מתגורר בדירה צנועה ביותר בירושלים. אשתו של כהנא היא דתית אדוקה שנתנת משיחה עם גברים, על אחת כמה וכמה אם הם חילוניים.

לאטילאט החל קלצינסקי לתהות על קנקנם של הבאים למטה. היה נדמה לי שכולם בפארניה. הם היו מפתחים לדבר בתוך המישרדים, וכשהיו רוצים לדבר ביניהם היו יוצאים החוצה. כל אחד חשד בשני שהוא שתול ושהוא מרליף. רובם לא הצליחו להחזיק מעמד בתנועה יותר מזמן קצר.

קלצינסקי הבחין שכהנא רוחה את החילוניים ומקרב את הרתיים. באותה תקופה הגיעו לכך צעירים ימניים 'חילוניים. כהנא הטיף להם השכם וערב לשמור-מיצוות ולנהל אורח חיים דתי. הלחץ של כהנא על החילוניים היה כה חזק, עד שמי שלא שינה את אורחות-חיי מצא עצמו מחוץ לאירגון. הבחורות שכתובה הן כולן שומרות-מיצוות, והיחס אליהן הוא מיוחד וזהיר. כהנא ואנשיו נמנעו מקירבה מיותרת בין הנשים והבנות. יש אצלו הפרדה מלאה בין המינים.

קלצינסקי, שהוא עצמו גרצדק, לא הבין תחילה מדוע דורש כהנא